

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem n. dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnilstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice hāt. 5. — Deložniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 3 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Ljudski shod kat. pol. društva za vranski okraj.

(Iz Šentjurija ob Taboru.)

Dne 27. junija je bil pri Sv. Juriju ob Taboru ljudski shod kat. pol. društva za vranski okraj. Bila je zastopana cela srednja Savinjska dolina, posebno veliko gostov je bilo z Gomilskega, Vranskega in iz Braslovč. Navzočih je bilo tudi več gg. duhovnikov. Zborovali smo na dvorišču g. Val. Južna.

Predsednik Al. Kokelj otvori shod, pozdravi navzoče, predstavi volilecem g. drž. poslanca viteza Berksa ter mu podeli besedo. Gosp. vitez Berks se najprej zahvali volilecem za zaupanje, da so ga izvolili za svojega poslanca. Pravi, da je sam posestnik in da dobro vé, kaj tlači kmeta dandanes. Volilci so poslali svoje poslance zato na Dunaj, da bi za-nje delali, toda pozitivnega niso mogli dosti storiti radi obstrukcije nemških zagrizencev in socijalnih demokratov. Obstrukcijo so delali zato, ker je vlada izdala jezikovno naredbo za češke dežele. Jezikovna naredba obstoji v tem, da bi bili Čehi, kar se jezika tiče, enakopravni z Nemci t. j. da bi se tudi nemški uradniki morali naučiti češkega jezika, ako bi hoteli dobiti državno službo. Nemški zagrizenci in socijalni demokratje so pa radi tega takó kričali v zbornici, da drugi državni poslanci niso mogli sklepati za kmete koristnih postav. Glavni uzrok pa, da so takó kričali, ni bila jezikovna naredba, marveč tó, da bi s svojim kričanjem zopet dobili kak upliv na vlado, katerega so popolnoma izgubili. Dalje je g. poslanec govoril o strankah v drž. zboru, o večini, katera obstoji iz Slovanov in katoliških Nemcev, posebej je še omenil »kršč. slov. narodno zvezo«, v kateri so vsi Slovenci, Hrvatje in Rusi. Potem je omenjal predloge, katere je že stavil v državnem zboru, med katerimi je najiminitnejši tá, da naj bi se osnovala posebna avstrijska banka in oni, da bi se davki takó dolgo ne iztirjali in ne plačevali v tistih okrajih, dokler bi bili radi kake bolezní živinjski sejmi zaprti. Sol naj bi se dobila povsodi za jednako ceno v mestih in na deželi. Trgi Braslovče, Pištanj itd. naj bi dobili pravico, da bi volili v mestni skupini. Koncem govora je omenil, kak predlog še hoče staviti v zbornici radi uredbé davkov. Poslednjč je volilecem obljubil, da se vedno hoče ravnati po geslu: Vse za vero, dom, cesarja!

Glasno pritrjevanje je sledilo tem besedam. Predsednik se je g. poslancu lepo zahvalil za njegovo poročilo in ga je prosil, da naj bi se še za naprej krepko potegoval za ubogega kmeta. Izreklo se mu je popolno zaupanje, kar so volilci pokazali s trikratnim klicem: Živio naš državni poslanec!

Za njim je govoril g. župnik in načelnik okrajnega zastopa na Vranskem Franc Zdošek o sredstvih, kakó

se bi kmetu pomagalo. Rekel je, kakó kmečki stan vedno bolj propada. Tega so krivi liberalci, ki so ljudem obetalí zlata teleta, v resnici pa niso za-nje nič storili. Nakladali so jim vedno nova bremena, zraven so pa delali še državne dolgove. Leta 1848. je imela Avstrija 265 milijonov dolga, zdaj ga pa ima 3000 milijonov in Ogerska 2000 milijonov. Zato ni čudno, da se ljudje že delj časa gibljejo in si hočejo zboljšati svoj stan. Delavci v rudokopih, v tovarnah so si že marsikaj pridobili: 8 urni delavnik, zavarovanje za starost, za nezgode. Kaj pa se je za kmeta zgodilo, ki je podlaga državi? Nič! Zato so se kmetje začeli za volitve bolj zanimati in hočejo voliti le take može, ki bodo za-nje delali v državnem zboru. In Vam, g. poslanec, smo hvaležni, da ste prišli v našo sredo, da Vam tu izrazimo svoje želje. Prosimo Vas, le krepko se vselej potegnite za svoje kmečke volilce! (Konec prih.)

Pred važnimi izpremembami.

(Konec.)

Akoravno se ne da reči, kedaj že pride oni čas, ko se bodo v Avstriji jele vršiti izpreembe, ki ji bodo dale drugo lice in ki bodo tudi odločile prihodnost nam Slovincem, vendar dolgo ne bo več čakati; to uvidi vsak, ki ima le količkaj zdrave pameti. Toda drago ljudstvo, dobro si zapomni to-le: Narodi se borijo za duševne in gmotne koristi, kolikor je znano, že blizu šest tisoč let. Pa priboril si je vsikdar le tisti narod kaj, ki je v svojem popolnem številu z vso močjo in z neumorno vztrajnostjo se bil navel za svoj cilj. Vodje sami energični, previdni, neutrudni, skratka najboljši, narod pa mrtev, to še nikdar ni prineslo niti najmanjše koristi.

Iz tega pa sledi, da imaš ti, slovenski narod, v popolnem številu, z vso svojo silo in tako dolgo, dokler ne doženeš, zahtevati to, kar smo spoznali, da ti je sedaj v največji prid. Vodje, poslanci imajo biti le legat, skozi katerega ti govoriš ter izrekaš svojo voljo. V to svrhu bo treba, da se misel o »Združeni Sloveniji« v narodu širi. Časopisi naj pišejo o tem predmetu vedno in vedno, v bralnih društvih naj se razpravlja marljivo in intenzivno, pri vsaki priliki naj se govori o njem in navdušuje za njega; dobro bi tudi bilo, ako bi se poljudno in toplo pisana razprava o tem predmetu dala natisniti v mnogo tisočih komadih ter brezplačno razdelila med ljudstvo, nazadnje pa bi menda še tabori ne bili odveč. Beseda, ki se govori med narodnimi zastavami iz navdušenega srca tisočim in tisočim, ina pač le največjo moč. Kar meseca avgusta se naj vrše prvi tabori; če odlagamo, zamudimo.

Se nekaj, kar pa je zelo važno. Zahteva, o kateri govorimo, mora imeti v nas, v narodu, podlago, da našim poslancem vlada ne bo mogla reči: »Vi želite slovenskih sol, narod vaš pa je le vesel vsake nemške besedice, ki jo prinese otrok iz sole; vi želite, da se pri uradih občuje slovenski, doma pa se pri vas vendar tako rado govori nemški; vaše želje niso želje vašega naroda, torej nimamo povoda, da vam jih izpolnimo«. O da takemu dnevu solnce ne bi nikdar vzšlo! V to svrhu nam je odločno in na vse strani kazati svojo slovensko narodnost, ki se javlja v jeziku, v značaju, v noši in v šegah.

Posebno važno je, da povsod in vsikdar z besedo kažemo, kdo smo, in da smo narod, kateremu je naš jezik ravno toliko vreden, kakor vsakemu drugemu njegov. V družini, v občini, v mestu, pri trgovini, v uradu, povsod bodi tvoja beseda slovenska. Če vidiš, da se viha nos, ne ustraši se, bodi mož, ostani trden, ne zataji svoje matere; misli, da je oni, ki ti postane radi tvojega jezika neprijazen, slabši od tebe, ker je do bližnjega krivičen, in velikodušno se dvigni čez njega; nekoliko časa bo tebi nasproti mrzel, potem se pa bo privadil, ker ne odnehaš, in tem višje te bo spoštoval, ker mora priznati, da si značaj. Namerilo se ti bo tu in tam, da naletiš na trdega inorodca; nič ne dé; če vidiš, da v resnici ne razume slovenski, potem govori z njim, kakor moreš; pa prva beseda naj ti bo vsikdar slovenska. Ali je tebe kedaj Nемеc ali Lah ali Francoz ali Anglež ogovoril slovenski? Ne bodi ti edini na svetu sleva!

Poznamo družine, v kojih sta oče in mati čisto slovenskega rodu; živita v slovenskem kraju, pohajata slovenske veselice, toda z ljudmi govorita, če le možno, nemški, deca njihova pa še jedne besedice slovenske ni slišala iz njihovih ust; takim rečemo: »Če nočete opustiti te brezznačajnosti takoj, vedite, da vas je narod slovenski z zaničevanjem izobčil! Kar velja za govor, to velja za pismo. List tvoj naj je slovenski od nadpisa do naslova. Če se bojiš, da bi mu vsled slovenskega naslova bilo sojeno, bloditi po vseh poštah sveta, predno najde prijatelja tvojega v bližnji vasi, piši naslov tako, da bodo ime, značaj in kraj v imenovalniku, tako-le: N. spr. gosp. Janez Bučar, posestnik, Nova vas, pošta: Poljčane. N. spr. pomeni: Naj sprejme; kraj in pošta, na koja se poštni uradnik ozira, sta v imenovalniku, t. j. v tisti obliki, v koji se nahajata v krajevnem imeniku, ki ga ima vsaka pošta, in tako ni mogoče, da bi list ne prišel rednim potom v določeni mu kraj. Če imaš na lista napisano »v Poljčanah«, krivda sicer ni tvoja, ako list blodi po več tednov po svetu, ampak neslovenskega poštnega uradnika, ki ne pozna mestnika slovenskih samostalnikov ter v svojem imeniku »Poljčanah« seveda zastoj išče, pa škodo le imaš ti. Dobro vemo, da se nasvetovani naslov slovenski ne glasi tako dobro, pa kaj hočemo, dokler nimamo samih slovenskih uradnikov.

Tiskovine, ki ti jih nuja urad, naj si je poštni, ali davčni ali sodiščni, sprejmi le takrat, ako so slovenske; po zakonu imaš pravico zahtevati slovenski receptis, ako je naslov slovenski, slovenske dopisnice, slovenske poštna nakaznice, slovenski poziv, slovensko davčno knjižico i. dr. Imajo pri vseh uradih take (poleg slovenskega je tudi nemško) tiskovine, ker jih morajo imeti, a dajati jih nočejo, da lahko na Dunaj poročajo, slovenski narod ima rajši nemške tiskovine. Tako torej delajmo, in dosegli bodemo, po čemur težimo, dosegli bodemo našo »Združeno Slovenijo«. Da se pa ne bode pozabilo, k čemur smo tukaj opominjali, oziroma da se bo nekaternikom slaba vest vznemirjala tako dolgo, dokler se ne izpreobrnejo, klicali bodemo v »Slovenskem Gospo-

darju«, in to naj storijo tudi drugi listi neprestano: **„Govorite in pišite povsod in vsikdar le slovenski in zahtevajte slovenske tiskovine, držite se tudi slovenskih šeg in slovenske noše!“**

Tekom našega spisa prišel nam je v roke slovenski časnik, ki navdušuje narod za »Združeno Slovenijo« leta 1848., t. j. za združenje slovenske zemlje v jedno kronovino s svojo upravo. Vsako reč o svojem času; sedaj to ne gre. Ostati nam je vendar v okviru zahtev vladne večine, koje del so naši slovenski poslanci. V teh zahtevah pa je razločno izrečeno, da se kronovine ne smejo kršiti. Sicer nam vlada reče: »Tam ste zahtevali to, tukaj zahtevate to; vi ne veste, kaj hočete; bolje si premislite in pridite drugokrat«. Tudi to ne gre, da bi vsi Slovenci, kakor smo tudi čitali, imeli poleg obstanka kronovin le jeden deželni šolski svet, kajti temu je predsednik ces. namestnik, in končno se gospodarska in kulturna stran vendar ne dasta popolnoma ločiti. Če so deželni šolski nadzorniki slovenski in njih delokrog sega čez kronovinsko mejo, in drugače bi tudi ne moglo biti, in če pomislimo, da je za razvoj šolstva deželni šolski nadzornik v prvi vrsti merodajen, in če dalje pomislimo, da je sodstvo do druge instance jedinstveno, in da so nam in jeziku našemu meje, v kojih je on gospod, določene, potem se bode vendar tudi v naši celoti izražala neka jedinstvenost, ki odgovarja slovenskemu značaju. Tudi mi si želimo združene Slovenije leta 1848., ali ob enem se nam zdi modro in torej politično, vsikdar težiti le po tem, kar se da doseči. Le korak za korakom, ne dveh ali treh na krat, sicer pademo. Če smo dosegli to, za kar navdušujemo, storili smo itak orjaški korak. Če smo duševno prosti, dalo se bo tudi drugo v kratkem.

Cerkvene zadeve.

„Venec cerkvenih bratovščin“.

V Ljubljani je začel izhajati s početkom tekočega leta nov cerkveni mesečnik: »Venec cerkvenih bratovščin«, ki ga v vsakem oziru izvrstno urejuje č. g. dr. Frančišek Ušeničnik. Prinaša na celi poli, 16 strani velike osmerke, izredno lepe in spodbudne članke, poročila itd. o »Vednem čiščenju presv. Rešnj. Telesa«, o apostolstvu molitve, (tudi molitne namene za ves mesec in za vsaki dan), o božjem Sreč Jezusovem, o praznovanju prvega petka v mesecu, o raznih bratovščinah, tudi o tretjem redu sv. Frančiška. Članki z naslovom: »Iskrice presv. Sreč Jezusovega«, ki se v vsakem zvezku nadaljujejo so tolikanj izborni, da si v tem oziru ne moremo nič kaj boljšega želeti. Da, to se pravi zbujati pravo pobožnost, oživljati resnično ljubezen božjo med našim vernim slov. ljudstvom! Kar najbolj mogoče iskreno priporočam ta list na vse strani. »Venec cerkvenih bratovščin« izhaja vedno vsaki mesec in stane po pošti pošiljan 72 kr. na leto. Naročnina se pošilja upravnistvu, Kopitarjeve ulice št. 2. Letos izdani zvezki se še vsi dobivajo. Zagotavljam, da ne bode gotovo nikomur žal, kdor si ga naroči. M. L.

Gospodarske stvari.

Peronospora ali strupena rosa ter način, kako se tej boleznii obraniti.

(Govoril dne 27. maja na podučnem shodu središkega bralnega društva „Edinost“ Anton Kosi, učitelj in posestnik v Središču.)
(Konec.)

Se pred kakimi petnajstimi leti so prodajali vino-rejci po okolici četrtinjak mošta po 60—70 gld. in pri